

De nybyggede »finnehuse« set fra skråningen bag ved Duedalsvej, 1948.
FOTO: SILKEBORG ARKIV

De 24 finnehuse gav kommunen problemer

Finnehusene eller snarere »Finn-husene« på Duedalsvej og Nylandsvej blev bygget i 1947/48, men først i 1961 blev de sidste huse solgt

LIS THAVLOV
arkivleder, Silkeborg Arkiv

SILKEBORG Mange kender de smukke finnehuse af træ i Alderslyst. Her er historien om, hvordan og hvorfor de blev bygget.

Trods et omfattende almennyttigt boligbyggeri og opførelse af private enfamiliehuse under og lige efter besættelsen herskede der en næsten katastrofal boligmangel i Silkeborg. En

af årsagerne hertil var, at byen i disse år oplevede en stor befolkningsvækst. I 1941 var der ca. 18.650 indbyggere, mens der i 1945 var 20.955 - altså en stigning på 12,4%.

Billedet var det samme overalt i landet. Alligevel trak det ud med at få gang i boligbyggeriet efter besættelsen. For der var voldsom mangel på almindelige byggematerialer. Der var hverken træ eller mursten.

Præfabrikerede træhuse

Importerede, præfabrikerede træhuse blev en hurtigt og forholdsvist billig løsning på problemet. Husene kom til Danmark i kraft af en større handelsaftale med Finland, som manglede fødevarer, men til gengæld havde masser af træ.

Der blev opført omkring 400 finnehuse i Danmark i perioden 1947-1950 - 125 i Aarhus, som blev langt den største bebyggelse, men også bl.a. i Vejle, Horsens, Kolding, Esbjerg, Hjørring, Hillerød og Frederikssund. Husene blev betragtet som nødhjælpsboliger. Der var dog ikke tale om almindeligt husvildebyggeri. Kommunerne stillede krav til beboernes økonomiske formåen - så husene var beregnet for lidt bedrestillede boligsøgende.

Der hersker forskellige myter om baggrunden for opførelsen af »finnebyerne«. Men lad os her slå fast - de var ikke finnernes tak for den danske

indsats under vinterkrigen 1939-1940.

Silkeborgs finske huse

Sagen om Silkeborgs finske huse begyndte 14. oktober 1946, hvor Boliganvisningsudvalget anbefalede byrådet, at kommunen indkøbte 24 finske træhuse. Selvom 24 huse ikke var noget stort bidrag til afhjælpning af boligmanglen, så var det dog en hurtig og økonomisk overkommelig hjælp med en samlet pris omkring 600.000 kr. - var argumentet.

Forhandlingerne om indkøb af husene gik i gang allerede den følgende dag. Gennem Aarhus Savværk fik man tilsagn fra det finske firma Puutalo OY - eller A/S Træhus - om at få leveret husene i januar 1947. Så hurtigt skulle det dog ikke komme til at gå. Kommunen kunne ikke få indførselstilladelse fra Handels- og Indenrigsministeriet, som holdt igen med bevillinger af valuta til indkøb i udlandet.

24 »Finn-Huse«

I midten af december blev man så alligevel kontaktet af Aarhus Savværk, som havde haft held til at få indførselstilladelse på 24 såkaldte »Finn-Huse« fra et andet finsk firma - »Finska Försäljningsföreningen för Träkonstruktioner«. Derfor blev det dette fabrikat, man modtog ordrebekræftelse på allerede 29. december 1946. Dette er forklaringen på, at Finn-husene i

Silkeborg adskiller sig fra de fleste andre eksisterende finnebyer.

I modsætning til det første tilbud, hvor der var tre forskellige typer af huse, var disse huse som udgangspunkt alle ens og havde en størrelse på 67 kvm. De indeholdt en opholdsstue, et soveværelse, et kammer, spisekøkken, badeværelse samt udhus og kælder.

Ved Kærsgårds Plantage

Det var oprindeligt planen, at husene skulle opføres på et areal ved Snekpevej på Århusbakken - et af datidens nye byudviklingsområder. Man erkendte dog ret hurtigt, at arealet her var for lille, da det ville være for dyrt at flytte kommunens lager af tørv, som blev opbevaret i de gamle lader fra Silkeborg Teglværk. Man fandt derfor i stedet plads til husene på det skrånende terræn ved Kærsgårds Plantage. Her skulle de opføres i to rækker á 12 på den nyanlagte Duedalsvej og på Nylandsvejs forlængelse mod vest.

Netop i dette område var der gennemført en række store projekter under besættelsen og flere var i støbeskeen. Boligforeningerne havde således sørget for opførelsen af mindre huse specielt beregnet på børnerige familier i Kærshøj-kvarteret. Og på Nylandsvej nærmede opførelsen af bebyggelsen »Nyvangen« med 68 rækkehuse sig sin afslutning.

Byggemodning og støbning af fundamenter og kældre til husene skulle kommunen selv sørge for. Så dette arbejde gik man i gang med i det tidlige forår 1947, mens byggeelementerne til husene først blev leveret i juli måned.

I virkeligheden var der tale om noget meget nyt og moderne - et veludviklet elementbyggeri, hvor de enkelte dele var produceret i forvejen og derefter blev monteret på stedet. Det muliggjorde en hurtig og effektiv byggeproces. En leverance bestod af »alt over fundament« - et sæt af ydervægge, indervægge, samt vindues-, dør- og spærellementer. Dertil kom naturligvis lofter og gulve (etageadskillelse). Ydervæggene blev afslutningsvis beklædt med brædder, og på taget blev der lagt tagpap.

Hen over sommeren kom flere af husene under tag, men de stod først klar til indflytning i løbet af foråret 1948 - det tog altså lidt længere tid end først antaget at gennemføre projektet, men så langt så godt.

Glemte ansøgning

I marts 1948 opdagede man på rådhuset, at finansieringen ikke var på plads. Tilsyneladende havde man i skyndingen glemt at indsende ansøgning til Ministeriet for Byggeri og Boligvæsen om bevilling af statslån til husene. Det har sikkert givet nogle kommunale embedsmænd røde ører.

Luftfoto med Kærsgårdarealet og finnehusene i baggrunden. Sølystvej og Silkeborg Langsø ses i forgrunden, 1946.

SILKEBORG ARKIV

Henvendelser om artikler bragt under »Det var dengang« kan ske til Silkeborg Arkiv, Hostrupsgade 41A, Silkeborg: email: arkiv@silkeborg.bib.dk telf.: 87221924

Arkivet har åbent mandag-onsdag kl. 11-16 og torsdag kl. 12-19

Et af finnehusene gjort klar til salgsudstilling. Dagligstue monteret af manufakturhandler Joh. Søndergaard og isenkræmmer Thorkild Knap, 1948.

Byggeriet var nemlig i første omgang finansieret ved kommunale fondsmidler, som var tiltænkt andre projekter.

I al hast fremsendte man en anmodning om at få bevilget statslån til husene med tilbagevirkende kraft. Alvoren ses af, at kommunaldirektøren parallelt med den officielle ansøgning fremsendte en særskilt skrivelse til kontorchefen på området - vel sagtens i håb om at fremskynde sagen. Det endelige tilsagn fra ministeriet forelå dog først i slutningen af juni - efter en desperat rykker i april.

Til en rimelig pris

Finn-husene stod klar til indflytning i foråret 1948. Nu manglede der kun beboere eller rettere købere, og de viste sig at være svære at få på krogen.

I modsætning til andre kommuner ønskede Silkeborg som udgangspunkt at sælge både grund og hus til en rimelig pris. Tanken var, at det skulle være overkommeligt at bo i dem for familier med børn, som uden egen skyld var ramt af bolignød.

For at fremme salget arrangerede kommunen en udstilling af tre fuldt monterede huse, hvilket gav en tilstrømning på adskillige tusinde nysgerrige borgere. Men lige lidt hjalp det.

A/S Finnhusene tager over

I august 1948 stod husene stadig tom-

me, og man begyndte at overveje, om de i stedet skulle lejes ud. På samme tid modtog kommunen så en henvendelse fra en kreds af borgere i byen. De foreslog, at der blev dannet et aktieselskab, hvor kommunen tegnede sig for halvdelen af aktiekapitalen. Tanken var, at A/S Finnhusene overtog husene og derefter forestod salg eller evt. udlejning.

Dette tilbud tog kommunen imod med kyshånd. Man kontaktede hurtigt Ministeriet for Byggeri og Boligvæsen, som på grund af omstændighederne sanktionerede denne model.

Aktieselskabet blev stiftet 2. april 1949 og overtog efterfølgende 22 huse, som alle nu var lejet ud. To af husene var altså solgt på dette tidspunkt.

Derefter gik det langsomt fremad med salget. I løbet af 1953 solgte man syv af husene. I begyndelsen af 1955 var der stadig ti og i maj 1956 syv usolgte huse. Først i begyndelsen af 1961 havde aktieselskabet opfyldt sin mission - at få solgt husene, hvorefter det trådte i likvidation.

Det levede liv i husene

Der gik altså næsten 15 år, fra man i al hast bestilte husene og måtte presse på for at få lov til at importere dem, til de rent faktisk var solgt. Naturligt melder spørgsmålet sig - hvad var det, der gik galt? Var prisen for høj? Ville folk ikke bo så langt væk fra byen,

som mange nok har følt, at det var? Og hvordan blev livet levet i Finnhusene i de efterfølgende årtier?

Vi ved det ikke med sikkerhed. Kilderne til den tidlige og mere formelle historie, som er beskrevet her, findes i de kommunale sagsmapper i Silkeborg Arkiv. Men her får vi ingen svar på de spørgsmål.

Vi mangler også det, der kunne kaldes »kød og blod« eller »levet liv« i vores beretning - det håber Silkeborg Arkiv, at læserne vil bidrage med. Det kunne være i form af erindringer eller billeder fra livet i Finnhusene eller skal vi sige »finnehusene«, som de jo kaldes.

Læs evt. den mere udførlige artikel på wikisilkeborg.dk

Cykelparkering og solceller i stadionbyggeri

Udvalg vil sikre, at der bliver nok cykel parkeringspladser

SILKEBORG Plan-, miljø- og klimaudvalget har på sit seneste møde nikket ja til lokalplanforslaget for Søholt Idrætsanlæg, nærmere betegnet det nye stadion med plads til 10.000 tilskuere.

Forslaget er dermed fremsendt til byrådet, der har forslaget på dagsordenen på sit næste møde og ventes at sende forslaget i offentlig høring i 10 uger.

Plan-, miljø- og klimaudvalget vil imidlertid også have udarbejdet en plan, der angiver, hvor mange biler og cykler, der skal kunne være parkeret under kampene.

- Vi vil gerne sikre, at der bliver nok cykelholdepladser. Der er lige nu skitseret 550 pladser til cykler, og vi er tvivl om, hvorvidt det er nok. Vi har en forestilling om, at silkeborgenserne kommer til at cykle til kamp, netop fordi der bliver meget trafik i forbindelse med kampe, siger Jarl Gorridsen (V), formand for plan-, miljø- og klimaudvalget.

Han fortæller desuden, at man vil tilskynde til at få solceller integreret i stadionbyggeriet. **RABO**

»Fantastisk« lokalplan ved Gubsø godkendt

Fremtidige beboere skal være opmærksomme på, at der skal bygges med respekt for landskabet

SILKEBORG Et lokalplanforslag for et boligområde i nærheden af Gubsø skal nu sendes i otte ugers høring efter at være blevet godkendt i plan-, miljø- og klimaudvalget. Ifølge udvalgsformand Jarl Gorridsen (V) er der tale om en helt

unik projekt, der stiller krav til den kommende arkitektur.

- Det bliver et fuldstændigt fantastisk område. Det er en meget naturskøn udstykning. Og vi påtænker allerede nu flere udstykninger i området og vil derfor også planlægge etablering af stier, der forbinder områderne med hinanden og med naturen, siger Jarl Gorridsen.

Han påpeger, at fremtidige beboere skal være opmærksomme på, at det unikke område kræver, at der bygges med respekt for landskabet og i forskudte plan.

- De beboere, der vil bygge her, er folk, der vil udfordre arkitekturen, siger han. **RABO**

23-årig dømt for vold

Ung silkeborgenser slog en anden mand foran diskotek Chaplin

SILKEBORG En 23-årig mand fra Silkeborg har fået 40 dages betinget fængsel for et knytæveslag, som han tildelte en anden mand i november foran diskotek Chaplin i Nygade.

Volden blev begået klokken 04.30, da de to mænd var i diskussion.

Byretten i Viborg har vurderet, at voldsofferet stod helt stille og med korslagte arme, da slaget faldt. Dermed mener retten ikke, at volden fandt sted på grund af nødværge eller som led i et slagsmål.

På grund af den 23-åriges unge alder og gode personlige forhold, har retten dog vurderet, at det er tilstrækkeligt at give ham en betinget straf. **HOLST**